

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.01.2012, sp. zn. 3 Tz 115/2011, ECLI:CZ:NS:2012:3.TZ.115.2011.1

Číslo: 62/2012

Právní věta: Jestliže trestný čin (např. trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d/ tr. zákoníku) byl spáchán prostřednictvím směnky, je podle § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2010 k řízení o něm v prvním stupni příslušný krajský soud jen v případě, že tato směnka má povahu investičního nástroje (§ 3 odst. 1 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů) a byla přijata k obchodování na regulovaném trhu nebo o její přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno ve smyslu ustanovení § 55 odst. 1 a § 56 odst. 1, 2 zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.01.2012

Spisová značka: 3 Tz 115/2011

Číslo rozhodnutí: 62

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Věcná příslušnost

Předpisy: § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona rozhodl, že pravomocným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 9 Ntd 6/2011, byl porušen zákon v ustanoveních § 17 odst. 1 písm. b) a § 24 odst. 1 tr. ř. ve znění zák. č. 41/2009 Sb. v neprospěch obviněného R. J., napadené usnesení zrušil, a podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodl, že k projednání věci je příslušný Obvodní soud pro Prahu 8.

Z odůvodnění:

Obžalobou státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8, podanou dne 14. 12. 2010, sp. zn. ZT 328/2010, k Obvodnímu soudu pro Prahu 8 bylo obviněnému R. J. kladeno za vinu spáchání trestného činu podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák. kterého se měl dopustit tím, že „dne 2. 8. 2006, v P., v kanceláři poškozeného PhDr. Z. D., již s úmyslem nevrátit, si zapůjčil od poškozeného PhDr. Z. D. finanční prostředky ve výši 1 070 000 Kč, a to prostřednictvím O. J., který výše uvedené finanční prostředky, včetně vypsané směnky převzal od poškozeného a tyto předal téhož dne obviněnému na benzinové stanici před P. směrem od P., obviněný zde před O. J. podepsal vypsanou směnku pro poškozeného, vystavenou na výše uvedenou finanční částku, tuto

podepsanou směnku poté O. J. předal zpět poškozenému, přičemž směnka byla splatná ke dni 31. 8. 2006, avšak obviněný dosud poškozenému finanční prostředky nevrátil a zároveň popírá jak zapůjčení finančních prostředků, tak i podepsání směnky, a tímto jednáním způsobil poškozenému škodu ve výši 1 070 000 Kč“.

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 2. 3. 2011, sp. zn. 3 T 145/2010, bylo podle § 222 odst. 1 tr. ř. rozhodnuto o předložení věci Vrchnímu soudu v Praze, jakožto nejbližše společně nadřízenému soudu, k rozhodnutí o příslušnosti soudu; důvodem byl názor Obvodního soudu pro Prahu 8, že k projednání věci je podle § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. věcně příslušný Městský soud v Praze, protože trestný čin měl být podle obžaloby spáchán prostřednictvím směnky; příslušnost krajského soudu jako soudu prvního stupně je přitom dána pro řízení o trestných činech, spáchaných prostřednictvím investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu, a to i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší než 5 roků.

Vrchní soud v Praze na základě takto předloženého sporu o věcnou příslušnost usnesením ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 9 Ntd 6/2011, podle § 24 odst. 1 tr. ř. rozhodl tak, že k projednání věci je podle § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. příslušný Městský soud v Praze.

Proti tomuto usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 9 Ntd 6/2011, podal ministr spravedlnosti ve prospěch obviněného R. J. stížnost pro porušení zákona.

Podle stěžovatele byl porušen zákon v ustanovení § 24 odst. 1 tr. ř. v souvislosti s § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř., ve znění účinném od 1. 1. 2010, a čl. 38 Listiny základních práv a svobod, a to v neprospěch obviněného.

Ve stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti poukázal na ustanovení § 24 odst. 1 tr. ř., podle něhož nadřízený soud je pro určení příslušnosti vázán jen zákonnými hledisky. Za podstatné považoval ustanovení § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř., a to jednak ve znění účinném do 31. 12. 2009, podle něhož konal krajský soud v prvním stupni řízení o trestných činech, spáchaných prostřednictvím smenek, šeků a jiných cenných papírů, derivátů a jiných hodnot obchodovatelných na kapitálovém trhu, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu, a to i tehdy, byla-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší než pět let, a jednak ve znění zákona č. 41/2009 Sb., účinném od 1. 1. 2010, podle něhož koná krajský soud v prvním stupni řízení o trestných činech, spáchaných prostřednictvím investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu, a to i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší než pět let.

Dále uvedl, že směnky, sloužící jako zajišťovací instrument v závazkovém vztahu mezi dvěma fyzickými osobami, v daném případě nejsou investičními nástroji ve smyslu § 3 zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. Tím, že Vrchní soud v Praze rozhodl o věcné příslušnosti Městského soudu v Praze, nikoliv Obvodního soudu pro Prahu 8, došlo nejen k porušení § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve znění v době jeho rozhodování účinném, ale také čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, protože obvinění byli fakticky odňati svému zákonnému soudci, jehož věcná příslušnost je uvedeným zákonem dána.

V závěru stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 9 Ntd 6/2011, byl porušen zákon v § 24 odst. 1 tr. ř. a § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2010 a

čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, v neprospěch obviněného R. J., aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil a zrušil i případná další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a dále aby postupoval podle § 271 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen, a to ve směru vytýkaném ministrem spravedlnosti.

Nejprve je nutné zdůraznit, že právo na zákonného soudce je zaručeno podle čl. 38 Listiny základních práv a svobod, podle něhož nesmí být nikdo odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

Podle § 24 odst. 1 tr. ř. vzniknou-li pochybnosti o příslušnosti soudu, rozhoduje o tom, který soud je příslušný k projednání věci, soud, jenž je nejbližše společně nadřízen soudu, u něhož byla podána obžaloba, jemuž byla věc postoupena podle § 295 tr. ř. nebo mu byla přikázána nadřízeným soudem, a soudu, který má být příslušný podle rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti [§ 188 odst. 1 písm. a) tr. ř., § 222 odst. 1 tr. ř., § 257 odst. 1 písm. a) tr. ř.]. Přitom je vázán jen zákonnými hledisky rozhodnými pro určení příslušnosti (§ 16 tr. ř. až 22 tr. ř.). Není-li soud, jemuž byla věc předložena k rozhodnutí, nadřízen soudu podle zákona příslušnému, postoupí věc k rozhodnutí o příslušnosti tomu soudu, který je společně nadřízen soudu věc předkládajícímu a soudu podle zákona příslušnému.

Věcná příslušnost soudů je upravena v ustanoveních § 16 a 17 tr. ř. a stanoví, který druh soudu je příslušný vyřizovat trestní věci určitého druhu.

Podle § 16 tr. ř. řízení v prvním stupni koná, jestliže trestní řád nestanoví něco jiného, okresní soud.

V ustanovení § 17 tr. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2010 na základě zákona č. 41/2009 Sb. je upravena věcná příslušnost krajského soudu tak, že podle odstavce 1 krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest. Podle písm. b) tohoto ustanovení koná krajský soud v prvním stupni řízení o trestných činech spáchaných prostřednictvím investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší.

Ve znění § 17 tr. ř. účinném do 31. 12. 2009 je v odstavci 1 písm. b) stanoveno, že krajský soud v prvním stupni koná řízení o trestných činech spáchaných prostřednictvím směnek, šeků a jiných cenných papírů, derivátů a jiných hodnot obchodovatelných na kapitálovém trhu, nebo jejich padělků a napodobenin, pokud jejich zákonným znakem je způsobení značné škody nebo získání značného prospěchu i tehdy, je-li dolní hranice trestu odnětí svobody nižší.

Z uvedeného srovnání je tedy zřejmé, že okolnosti, pro něž je ve smyslu § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. založena věcná příslušnost krajského soudu jako soudu prvního stupně, se od 1. 1. 2010 změnily. V § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve znění zák. č. 41/2009 Sb., na rozdíl od předchozí právní úpravy účinné do 31. 12. 2009, již nejsou uvedeny trestné činy, které byly spáchané prostřednictvím směnek. Namísto nich jsou uvedeny trestné činy spáchané prostřednictvím investičních nástrojů, které jsou přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo o jejichž přijetí k obchodování na regulovaném trhu bylo požádáno. Taxativní výčet investičních nástrojů je vymezen v § 3 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na

kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, v němž směnky jako investiční nástroj výslovně uvedeny nejsou. V posuzované věci směnka měla plnit evidentně zajišťovací funkci a neměla charakter investičního nástroje ve smyslu ustanovení § 3, § 55 a § 56 výše uvedeného zákona o podnikání na kapitálovém trhu.

Z obžaloby sp. zn. ZT 328/2010, která byla v nyní projednávané věci na obviněného R. J. podána státním zástupcem Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8, je patrné, že ze skutkových zjištění nevyplývá žádná okolnost, která by ve smyslu § 17 odst. 1 tr. ř. zakládala věcnou příslušnost krajského soudu. Obžaloba byla na obviněného podána pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zák., u něhož je trest odnětí svobody vymezen trestní sazbou od dvou do osmi let, takže nejde o trestný čin, jehož dolní hranice činí nejméně pět let. Jedná se tedy o hranici nižší. Pro založení věcné příslušnosti krajského soudu, by musela být splněna některá z okolností uvedených v § 17 odst. 1 písm. a) až d), event. v odst. 2 tr. ř.

Ze spisového materiálu vyplývá, že Vrchní soud v Praze rozhodoval dne 26. 4. 2011, tedy již v době účinnosti zák. č. 41/2009 Sb., jímž bylo ustanovení § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř., shora uvedeným způsobem změněno. Pokud na uvedenou změnu nereagoval a v rozporu se zněním § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. platným a účinným v době jeho rozhodování určil, že k projednání předmětné trestní věci je věcně příslušný krajský soud, porušil zákon v neprospěch obviněného.

Vzhledem k argumentaci výše uvedené Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2011, sp. zn. 9 Ntd 6/2011, byl porušen zákon v ustanoveních § 24 odst. 1 tr. ř. ve vztahu k § 17 odst. 1 písm. b) tr. ř. v neprospěch obviněného R. J. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí zrušil, včetně všech dalších rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Jelikož pro vlastní rozhodnutí ve věci byly vytvořeny zákonné předpoklady, rozhodl ve smyslu shora rozvedených úvah Nejvyšší soud podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám tak, že podle § 24 odst. 1 tr. ř. je k projednání obžaloby státního zástupce Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 8, sp. zn. ZT 328/2010, věcně příslušný Obvodní soud pro Prahu 8.